
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

גאוגרפיה עירונית - 40130

תאריך עדכון אחרון 10-11-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 3.5

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: גאוגרפיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' נעם שובל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: noamshoval@huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ג' 15-16

מורי הקורס:

פרופ נעם שובל,
גב עמר לוין בן חיים

תאור כללי של הקורס:

קורס זה מהווה את קורס המבוא לתחום הגאוגרפיה העירונית. הלימוד בקורס הינו כרונולוגי : מראשית הופעתן של ערים ועד ימינו אלה בהם רוב אוכלוסיית העולם מתגוררת בישובים עירוניים.

מטרות הקורס:

הכרת מושגי היסוד בגיאוגרפיה עירונית; לימוד תהליך העיור, מקורותיו הדמוגרפיים והשלכותיו המרחביות, הכלכליות, והארגוניות;
זיהוי הגורמים העיקריים בתהליך העיור המודרני; הגדרת צורת היישוב העירונית ברמות הגיאוגרפיות השונות; הכרת מרכיבי הרקמה העירונית ואפיונה במערכות תרבות שונות; ניתוח המרכיבים העיקריים של שימושי הקרקע העיקריים.

תוצרי למידה

בסימום של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- הבנת הנושאים הבאים:
- מבוא לגיאוגרפיה של האדם: מבנה הדעת של מקצוע הגיאוגרפיה
- עיור ראשוני
- מרכיבי ומבנה הרקמה העירונית ואוריינטציות הפעולות העיקריות המעצבות אותם בתקופות שונות
- תהליך העיור "המתועש"
- עיור בעולם המתפתח
- מהעיר התעשייתית לעיר הבתר תעשייתית: כלכלה, חברה, תדמית והמרכיבים העיקריים של מערך שימושי קרקע
- מערכות עירוניות (מיישוב בודד, המשך במטרופולין ועד מגלופוליס)
- צורות עירוניות חדשות במאה העשרים ואחת

דרישות נוכחות (%) :

כמקובל בתקנון האוניברסיטה

שיטת ההוראה בקורס: עבודות בית:

במהלך הקורס יינתנו כארבעה תרגילים (תרגיל ראשון יינתן בשני חלקים). משקל התרגילים יהיה כשלושים אחוז מהציון הסופי של הקורס. סטודנט חייב בהגשת כל התרגילים על מנת להיות זכאי לגשת לבחינה.

ימי סיור: יום הסיור הוא חובה ומקנה חצי נקודת זכות.

מבחן:

בסוף הקורס יתקיים מבחן אשר יכלול את חומר ההרצאות, הסיור, התרגילים ואת חומר הקריאה

המצוי ברשימה הביבליוגרפית המצורפת (לבחינה יהיה זכאית לגשת רק מי שהשתתף בסיור והגיש את כל התרגילים).

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

נושאי השעורים

- מבוא לגיאוגרפיה של האדם: מבנה הדעת של מקצוע הגיאוגרפיה
- עיור ראשוני
- מרכיבי ומבנה הרקמה העירונית ואוריינטציות הפעולות העיקריות המעצבות אותם בתקופות שונות
- תהליך העיור "המתועש"
- עיור בעולם המתפתח
- מהעיר התעשייתית לעיר הבתר תעשייתית: כלכלה, חברה, תדמית והמרכיבים העיקריים של מערך שימושי קרקע
- מערכות עירוניות (מיישוב בודד, המשך במטרופולין ועד מגלופוליס)
- צורות עירוניות חדשות במאה העשרים ואחת

נושאי התרגילים

- הגדרות שונות לעיר
- מדרג עירוני
- הקשר בין רמת עיור לפיתוח כלכלי
- ניתוח מבנה עירוני באמצעות מפות
- מודלים של אקולוגיה עירונית
- מודל התמורה הדמוגרפי
- הגדרות למטרופולין
- מודלים עירוניים במדינות מתפתחות
- פיתוח עירוני בר קיימא

חומר חובה לקריאה:

- (*) Campanella, T. J. (2008) *The Concrete Dragon: China's Urban Revolution and What it Means for the World*. New York: Princeton Architectural Press. Epilogue (from page 281)
- (*) Job, H. and Bläser, T. (2006) *Urban Transformation in a Metropolis of Tropical Africa*, *Geographische Rundschau International edition*, 2 (3): 34-43.
- (*) Kinsbruner, J. (2005) *The Colonial Spanish-American City: Urban Life in the Age of Atlantic Capitalism*. Austin: University of Texas Press. Chapter 3.
- (*) Knox, P. L. and McCarthy L. M. (2012 3rd edition) *Urbanization: An Introduction to Urban Geography*. New Jersey: Prentice Hall. Chapters 3 & 4 (pp. 47-113).
- (*) Sorensen, A. (2002) *The Making of Urban Japan*. London and New York: Routledge. Chapters 1 & 2.

(*) Vicino, T. J., Hanlon, B. and Short, J-R. (2007) *Megalopolis 50 years on: The Transformation of a City Region*, *The International Journal of Urban and Regional Research*, 31 (2): 344-367.

(*) Yusuf, S. and Wu, W. (1997) *The Dynamics of Urban Growth in Three Chinese Cities*. Oxford: Oxford University Press. Chapter 2

חומר לקריאה נוספת:

ג'ייקובס ג' (2008 - מהדורה עברית) מותן וחייהן של ערים אמריקאיות גדולות, תל אביב: בבל.

גלייזר א' (2011, התרגום לעברית בשנת 2012) ניצחון העיר: כיצד היטיבה העיר את חיי האנושות, בן שמן: מודן.

מנדה לוי ע' (עורך) (2004). אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית, תל אביב: רסלינג.

(* שחר א' (2000) כפר גלובלי? עיר גלובלית!, פנים, עמ' 59-67.

Atkinson, A. (2007) *Cities after oil - 1: 'Sustainable development' and energy futures*, *City*, 11(2), 201-213.

Atkinson, A. (2007) *Cities after oil - 2: Background to the collapse of 'modern' civilization*, *City*, 11(3), 293-312.

Atkinson, A. (2008) *Cities after oil - 3: Collapse and the fate of cities*, *City*, 12(1), 79-106.

Bruegman, R. (2005) *Sprawl: A Compact History*. Chicago and London: University of Chicago Press.

Clark, D, (2003 2nd edition) *Urban World/Global City*. London: Routledge.

(* Campanella, T. J. (2008) *The Concrete Dragon: China's Urban Revolution and What it Means for the World*. New York: Princeton Architectural Press. Epilogue (from page 281)

Coquery-Vidrovitch, C. (2005) *The History of African Cities South of the Sahara*. Princeton: Markus Wiener.

Drakakis-Smith, D. (2000) *Third World Cities*. London and New York: Routledge.

Elshehtawy. Y. (ed.) (2004) *Planning Middle Eastern Cities: An Urban Kaleidoscope in a Globalizing World*. London and New York: Routledge.

-
- Florida, R. (2005) *Cities and the Creative Class*. New York and London: Routledge.
- Frey, W. H. and Zimmer, Z. (2001) "Defining the City" in Paddison R. (ed.) *handbook of Urban Studies*. London: Sage.
- Hall, P. (1998) *Cities in Civilization*. New York: Pantheon Books.
- Hall, P. (2000) *Urban Future 21: A Global Agenda for Twenty-first Century Cities*. London and New York: E & FN Spon.
- Hall, T. (1998) *Urban Geography*. London; Routledge.
- Herbert, D. T. and Thomas, C. J. (1990) *Cities in Space: City as Place*. London: Fulton.
- (*) Job, H. and Bläser, T. (2006) *Urban Transformation in a Metropolis of Tropical Africa*, *Geographische Rundschau International edition*, 2 (3): 34-43.
- Jones, E. (1990) *Metropolis*. Oxford: Oxford University Press.
- Kasarda, J. and Lindsay, G. (2011) *Aerotropolis: The Way We'll Live Next*. London and New York: Allen Lane.
- (*) Kinsbruner, J. (2005) *The Colonial Spanish-American City: Urban Life in the Age of Atlantic Capitalism*. Austin: University of Texas Press. Chapter 3.
- (*) Knox, P. L. and McCarthy L. M. (2012 3rd edition) *Urbanization: An Introduction to Urban Geography*. New Jersey: Prentice Hall. Chapters 3 & 4 (pp. 47-113).
- Knox, P. and Pinch, S. (2000, 4th ed.) *Urban Social Geography*. Essex: Pearson Education Limited.
- Kotkin, J. (2005) *The City: A Global History*. London: Weidenfeld and Nicholson.
- Lees, L., Slater, T. and Wily, E. (2007) *Gentrification*. London and New York: Routledge.
- LeGates, R. T. and Stout, F. (1996) *The City Reader*. Routledge: New York.
- Massey, D., Allen, J. and Pile, S. (eds.) (1999) *City Worlds*. London and New York: Routledge.
- Morris, A. E. J. (1994) *History of Urban Form before the Industrial Revolution*. Burnt Mill: Longman Scientific and Technical.
- Pacione, M. (2005 2nd edition) *Urban Geography: A Global Perspective*. London and

New York: Routledge.

Rosen, G. and Razin, E. (2009) *The Rise of Gated Communities in Israel: Reflections on Changing Urban Governance in a Neo-liberal Era*, *Urban Studies*, 46 (8): 1702-1722.

Schemionek, C. (2006) *Urban Sprawl in the United States and how Atlanta tries to stop it*, *Geographische Rundschau International edition*, 2 (2): 29-35.

(*) Sorensen, A. (2002) *The Making of Urban Japan*. London and New York: Routledge. Chapters 1 & 2.

Sudjic, D. (1993) *The 100 Mile City*. London: Flamingo. Chapter 7.

United Nations Center for Human Settlements (Habitat) (2006) *The State of the World's Cities 2006/7*. New York: Habitat.

United Nations Center for Human Settlements (Habitat) (2009) *Global Report on Human Settlements 2009: Planning Sustainable Cities*. London: Earthscan.

(*) Vicino, T. J., Hanlon, B. and Short, J-R. (2007) *Megalopolis 50 years on: The Transformation of a City Region*, *The International Journal of Urban and Regional Research*, 31 (2): 344-367.

(*) Yusuf, S. and Wu, W. (1997) *The Dynamics of Urban Growth in Three Chinese Cities*. Oxford: Oxford University Press. Chapter 2

מרכיבי הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 60 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
40 %

מידע נוסף / הערות:

אין